

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	5Sžf/42/2012
Identifikačné číslo spisu:	2010200270
Dátum vydania rozhodnutia:	26.07.2012
Meno a priezvisko:	JUDr. Jana Baricová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2012:2010200270.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu GEPA spol. s r. o., so sídlom Veľké Úľany 243, Veľké Úľany, IČO: XX XXX XXX, proti žalovanému Finančnému riaditeľstvu Slovenskej republiky, so sídlom Lazovná 63, Banská Bystrica, o preskúmanie rozhodnutia žalovaného č. I/227/4120-27669/2010/992906-r zo 04. marca 2010 o odvolaní žalobcu proti uzneseniu Krajského súdu v Trnave z 03. mája 2012, č. k. 23S/16/2010-78, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky uznesenie Krajského súdu v Trnave z 03. mája 2012, č. k. 23S/16/2010-78 p o t v r d z u j e .

Odôvodnenie

Napadnutým uznesením Krajský súd v Trnave (ďalej aj „krajský súd“) nepriznal žalobcovi oslobodenie od súdnych poplatkov. Rozhodol tak podľa § 138 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“) vychádzajúc z názoru, že momentálna nepriaznivá finančná situácia žalobcu (žiadateľa o oslobodenie od súdneho poplatku) je dôsledkom skutočností, ktorých pôvod je v podnikaní a s podnikaním nevyhnutne súvisia, nakoľko pre každú podnikateľskú činnosť je typické, že so sebou nesie aj riziko neúspechu, ktoré nemožno prenášať na štát.

Krajský súd pritom skonštatoval, že žalobca nepreukázal, že sa do ťaživej situácie dostal v dôsledku nepredvídateľných okolností, ktoré nemajú pôvod v podnikaní a vyhodnotil, že súdny poplatok vo výške 66 eur nie je taký vysoký, aby ho žalobca nebol schopný zaplatiť. Vo väzbe na vyššie uvedené krajský súd zároveň uviedol, že podnikanie je potrebné chápať ako činnosť, pri ktorej podnikateľ podstupuje riziko, že jeho konanie môže viesť k zisku alebo i k strate. Okolnosti, že podnikateľ nie je pri svojej podnikateľskej činnosti úspešný a nedosahuje zisk, že má pohľadávky po lehote splatnosti, alebo že v dôsledku neúspešného podnikania v minulosti sa teraz ocitol v nepriaznivej finančnej situácii, nemôžu byť dôvodmi pre oslobodenie od súdnych poplatkov. Z toho podľa krajského súdu vyplýva, že pomery právnickej osoby by odôvodňovali oslobodenie od súdnych poplatkov len v tom prípade, ak by sa právnická osoba dostala do ťaživej finančnej situácie z dôvodu vyššej moci, teda vzhľadom na nepredvídateľné okolnosti, ktoré nemajú pôvod v činnosti, za účelom ktorej uvedená právnická osoba bola zriadená. Námietke žalobcu týkajúcej sa nedostatku jeho finančných prostriedkov pri zahajaní činnosti spoločnosti ako aj v rámci jej ďalšej činnosti, krajský súd považoval za neopodstatnenú,

nakoľko má za to, že ak by žalobca mal finančné problémy, ako uvádza v návrhu o oslobodenie od platenia súdnych poplatkov, bol by už skrachoval, avšak naďalej podniká od svojho vzniku, t. j. od 30. decembra 1991.

Podľa názoru krajského súdu žalobca v danom prípade nesplňa podmienky na oslobodenie od súdnych poplatkov, pretože nepriaznivé majetkové pomery vyplývajú z rizika, ktoré je podnikateľ povinný znášať a nevznikli z dôvodu vyššej moci, resp. nepredvídateľných okolností, ktoré nemajú pôvod v činnosti súvisiacich s účelom uvedenej právnickej osoby - žalobcu.

Proti tomuto uzneseniu podal žalobca v zákonnej lehote odvolanie. Mal za to, že sa krajský súd nesprávne vypořiadal s doloženými podkladmi a nesprávne kvalifikoval dôvody oslobodenia od poplatky vzhľadom na jeho finančnú situáciu. Žalobca nesúhlasil s tvrdením, že právnická osoba, ktorá bola založená za účelom podnikania musí mať peniaze alebo majetok a z toho dôvodu nemá nárok na odpustenie súdnych poplatkov. Takáto argumentácia mu vyplynula z odôvodnenia uznesenia krajského súdu a žalobca ju prirovnal k situácii občana, ktorý „keď už sa raz narodil musí mať finančné prostriedky na právnu ochranu“. Zároveň vytkol krajskému súdu nevôľu vnímať fakt, že žalobca nemá žiadne peniaze ani žiadny majetok.

Žalobca zároveň v odvolaní zosumarizoval obsah viacerých jeho písomných vyjadrení, v ktorých poukazoval na rozhodujúce skutočnosti, konkrétne, že do spoločnosti bolo zamýšľané vložiť časť majetku (peňazí) - finančnú náhradu za odobratý inventár v rámci reštitúcie, k čomu však nedošlo z dôvodu konkurzu úpadcu. Ďalej poukázal na to, že spoločnosť (žalobca) ani nezahájila svoju činnosť, a že si pôvodne museli požičať finančné prostriedky, ktoré vrátili avšak z reštitúcií očakávané peniaze nedostali. Aj z týchto vyjadrení dospel žalobca k záveru, že ako obchodná spoločnosť nemá a nemohla nadobúdať žiadny majetok.

Mal teda za to, že splňa podmienky pre oslobodenie a jeho návrh je po práve a žiadal, aby jeho odvolaniu bolo plne vyhovené a aby bol od zaplatenia súdnych poplatkov oslobodený.

Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“) ako súd odvolací (§ 10 ods. 2 OSP v spojení s § 246c ods. 1 veta prvá OSP) preskúmal napadnuté rozhodnutie v medziach podaného odvolania (§ 212 ods. 1 OSP v spojení s § 246c ods. 1 veta prvá OSP), bez nariadenia pojednávania (§ 250 ods. 2 OSP) a po oboznámení sa s tlačivom pre dokladovanie pomerov účastníka konania, ktorý navrhuje, aby mu bolo priznané oslobodenie od súdnych poplatkov (§ 138 ods. 2 OSP), dospel k záveru, že odvolanie žalobcu nie je opodstatnené.

V správnom súdnictve preskúmajú sudy na základe žalôb alebo opravných prostriedkov zákonnosť rozhodnutí a postupov orgánov verejnej správy (piata časť, prvá hlava, § 244 ods. 1 OSP).

Pre riešenie otázok, ktoré nie sú priamo upravené v tejto piatej časti, sa použijú primerane ustanovenia prvej, tretej a štvrtej časti tohto zákona (§ 246c ods. 1 veta prvá OSP).

Podľa § 138 ods. 1 OSP (v spojení s § 246c ods. 1 veta prvá OSP) na návrh môže súd priznať účastníkovi celkom alebo sčasti oslobodenie od súdnych poplatkov, ak to pomery účastníka odôvodňujú a ak nejde o svojvoľné alebo zrejme bezúspešné uplatňovanie alebo bránenie práva. Ak nerozhodne súd inak, vzťahuje sa oslobodenie na celé konanie a má i spätnú účinnosť; poplatky zaplatené pred rozhodnutím o oslobodení sa však nevracajú.

Z citovaného zákonného ustanovenia vyplýva, že pri rozhodovaní o oslobodení od súdnych poplatkov súd prihliada k celkovým majetkovým pomeroch žiadateľa, k výške súdneho poplatku i k povahe uplatňovaného nároku. U právnických a fyzických osôb, ktoré sú podnikateľmi súd berie na zreteľ i

povahu ich podnikateľskej činnosti, stav a štruktúru majetku, platobnú schopnosť a pod.. Nepriaznivá hospodárska situácia podnikateľa ako dôsledok podnikania, nemôže byť paušálnym dôvodom pre priznanie oslobodenia od súdnych poplatkov, ako správne konštatoval i krajský súd.

O oslobodenie od súdneho poplatku musí účastník v zmysle citovaného zákonného ustanovenia požiadať. Je pritom povinnosťou účastníka vierohodným spôsobom preukázať súdu svoje pomery, ktoré sú rozhodné pre posúdenie dôvodnosti jeho žiadosti.

Pre posúdenie dôvodnosti priznania oslobodenia od súdnych poplatkov sú rozhodujúce najmä majetkové a sociálne pomery účastníka, ale aj výška súdneho poplatku a povaha nároku.

Pri rozhodovaní o priznaní oslobodenia od súdnych poplatkov je preto potrebné zohľadniť aj výšku súdneho poplatku, ktorá z návrhu na preskúmanie zákonnosti rozhodnutia verejnej správy na základe žaloby je 66 eur (položka 10 písm. a/ Sadzobníka súdnych poplatkov, ktorý je prílohou k zákonu č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch a o poplatku za výpis z registra trestov v platnom znení).

Aj keď to odôvodňujú pomery účastníka, nie je možné mu priznať oslobodenie od súdnych poplatkov, ak svojvoľne alebo zrejme bezúspešne uplatňuje alebo bráni právo. O zrejme bezúspešné uplatňovanie alebo bránenie práva sa jedná najmä vtedy, ak už zo skutkových tvrdení žiadateľa je nepochybné, že mu vo veci nemôže byť vyhovené. Svojvoľným uplatňovaním alebo bránením práva je najmä šikanózný výkon práva alebo zjavné oddiaľovanie splnenia povinností.

Krajský súd v Trnave vychádzajúc z obsahu žaloby, z predložených a zadovážených dokladov mal za to, že žalobca nespĺňa zákonom požadované predpoklady pre to, aby bol od súdneho poplatku oslobodený.

Najvyšší súd súhlasí s odôvodnením a interpretáciou § 138 ods. 1 OSP („pomery účastníka“) krajského súdu, ktorý konštatoval, že pomery právnickej osoby by odôvodňovali oslobodenie od súdnych poplatkov len v tom prípade, ak by sa právnická osoba dostala do ťaživej finančnej situácie z dôvodu vyššej moci, teda vzhľadom na nepredvídateľné okolnosti, ktoré nemajú pôvod v činnosti, za účelom ktorej bola právnická osoba zriadená. V tejto súvislosti poukazuje i najvyšší súd na § 2 ods. 1 zákona č. 513/1991 Z. z. (ďalej len „Obchodný zákonník“) podľa ktorého podnikaním je sústavná činnosť vykonávaná samostatne podnikateľom vo vlastnom mene a na vlastnú zodpovednosť za účelom dosiahnutia zisku. Pritom skutočné dosiahnutie zisku nie je definičným znakom podnikania, keďže Obchodný zákonník požaduje len účel, resp. úmysel dosiahnuť zisk. Keďže je podnikanie zároveň činnosť vykonávaná „na vlastnú zodpovednosť“ nesie riziko za finančné neúspechy sám podnikateľ. Pri skúmaní podmienok oslobodenia od súdnych poplatkov treba vziať do úvahy aj príčinu nepriaznivej finančnej situácie, ako to vyjadril aj krajský súd. Navyše, najvyšší súd už v rozhodnutí č. 28/2000 ZSP konštatoval „nemožno dôsledky podnikateľského úsilia prenášať formou úľav z poplatkovej povinnosti na štát; takto totiž boli neúspešní podnikatelia zvýhodňovaní voči podnikateľom úspešným“.

Vzhľadom na vyššie uvedené nemožno súhlasiť s námietkou žalobcu, že krajský súd vyslovil v odôvodnení uznesenia tvrdenie „právnická osoba, ktorá bola založená za účelom podnikania musí mať peniaze alebo majetok a z toho dôvodu nemá nárok na odpustenie súdnych poplatkov“, pretože krajský súd poukázal na rozdielnosť dôvodov, ktoré môžu viesť k nepriaznivej finančnej situácii a rozlišovanie charakteru týchto príčin je kľúčom k oslobodeniu, príp. neoslobodeniu od platenia súdnych poplatkov. Z množiny týchto dôvodov iba tie, ktoré majú pôvod v nepredvídateľných okolnostiach a nie v podnikaní by oprávňovali žiadateľa na oslobodenie od súdnych poplatkov. Preto aj právnická osoba založená za

účelom podnikania by mala nárok na oslobodenie od súdnych poplatkov, ak by preukázala, že sa do nepriaznivej finančnej situácie dostala z dôvodu vyššej moci - nepredvídateľných príčin nesúvisiacich s podnikaním. Žalobca však takéto príčiny vo svojej žiadosti o oslobodenie od súdneho poplatku neuviedol a nepreukázal.

Najvyšší súd vyjadruje súhlas aj s odôvodnením rozhodnutia krajského súdu, že ak by mal žalobca také finančné problémy ako uvádza v návrhu na oslobodenie od platenia súdnych poplatkov, bol by už skrachoval, avšak naďalej podniká, a to od svojho vzniku, t. j. od 30. decembra 1991. Nevierohodne vyznieva tvrdenie žalobcu, že nemá žiadny majetok ani žiadne peniaze, pretože za takých podmienok by ako obchodná spoločnosť nespĺňal požiadavku minimálneho základného imania, a teda existoval by dôvod na zrušenie spoločnosti podľa § 68 ods. 6 písm. c/ Obchodného zákonníka, pretože by zanikli predpoklady ustanovené zákonom na vznik spoločnosti, medzi ktoré minimálna výška základného imania nepochybne patrí. Najvyššiemu súdu je známe, že sa začalo konanie o zrušenie spoločnosti, ale z iného dôvodu, pretože predmetná spoločnosť nespĺnila povinnosť uložiť do zbierky listín individuálnu účtovnú závierku za najmenej dve účtovné obdobia nasledujúce po sebe v zmysle § 68 ods. 6 písm. f/ Obchodného zákonníka. Bez splnenia podmienky vloženia základného imania do spoločnosti by spoločnosť ani nemohla vzniknúť, pričom faktom je, že vznikla 30. decembra 1991 a právne existuje až doteraz. Vyjadrenia žalobcu o tom, že nemá žiadny majetok ako aj ďalšie vyjadrenia príkladmo uvedené v odvolaní proti uzneseniu krajského súdu, preto najvyšší súd považuje za hypotetické, nezdôvodnené a účelové.

Navyše, najvyšší súd upozorňuje aj na druhú kumulatívnu podmienku odpustenia platenia súdneho poplatku (okrem podmienky „ak to pomery účastníka odôvodňujú“), ktorá znie „ak nejde o svojvoľné alebo zrejme bezúspešné uplatňovanie alebo bránenie práva“. Žalobca totiž podal odvolanie proti rozhodnutiu Daňového riaditeľstva Slovenskej republiky, resp. Finančnej správy Slovenskej republiky č. I/227/4120-27669/2010/992906 r zo dňa 04. marca 2010 v spojení s rozhodnutím Daňového orgánu Sládkovičovo č. 617/230/874/2010/Dá zo dňa 20. januára 2010 ukladajúcim žalobcovi pokutu na dani z príjmov právnických osôb vo výške 1.659,69 eura za nepodanie daňového priznania za zdaňovacie obdobie roku 2008 v lehote určenej správcom dane podľa § 35 ods. 5 písm. b/ vtedy platného a účinného zákona č. 511/1992 Zb. o správe daní. V odôvodnení prvostupňového rozhodnutia odvolací daňový orgán poukázal na to, že bola naplnená skutková podstata správneho deliktu podľa citovaného ustanovenia vtedy platného a účinného zákona č. 511/1992 Zb. o správe daní a poplatkov a o zmenách v sústave územných finančných orgánov. Vzhľadom na to, že skutková podstata je konštruovaná na princípe objektívnej zodpovednosti, že prvostupňový daňový orgán určil minimálnu výšku pokuty a podľa zákona bol povinný pokutu uložiť a na základe skutočnosti, že daňový subjekt, žalobca, skutočne nepodal daňové priznanie a bránil sa argumentom, že príslušnému daňovému úradu poslal písomnú informáciu, že nemá nemal žiadny príjmy ani výdavky je možné sa domnievať, že ide zrejme bezúspešné uplatňovanie alebo bránenie práva zo strany žalobcu. V tejto súvislosti by aj súdne trovy vznikli v dôsledku toho, že žalobca zrejme porušil povinnosť vyplývajúcu z daňových predpisov, a teda aj súdne konanie by si tak zapríčiniť sám. Keďže však najvyšší súd už zdôvodnil, že žalobcove pomery neodôvodňujú oslobodenie od platenia súdneho poplatku ako jednej z dvoch kumulatívnych podmienok daného oslobodenia, nie je nevyhnutné detailne sa zaoberať zdôvodnením svojvoľnosti alebo zrejmej bezúspešnosti uplatňovania alebo bránenia práva, (a nie je to ani možné vzhľadom na to, aby v rozhodnutí týkajúcom sa žiadosti o oslobodenie od súdnych poplatkov nebolo prejedlikované rozhodnutie vo veci samej), pretože už vyvrátenie jednej podmienky je postačujúce na zamietnutie návrhu na oslobodenie od súdnych poplatkov.

Najvyšší súd Slovenskej republiky vychádzajúc z citovaného zákonného ustanovenia § 138 ods. 1 OSP z vyššie uvedených zásad a z obsahu spisového materiálu ako aj s ohľadom na výšku majúceho sa zaplatiť súdneho poplatku dospel k záveru, že žalobca v konaní nepreukázal dôvody oslobodenia od platenia súdneho poplatku.

Podľa názoru Najvyššieho súdu Slovenskej republiky nepriznaním oslobodenia od súdnych poplatkov nemôže byť žalobcovi bránené v uplatnení jeho práva na súdnu ochranu v zmysle ustanovenia čl. 46 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky.

So zreteľom na dôvody vyššie uvedené sa Najvyšší súd Slovenskej republiky v zásade stotožnil so skutkovými ako aj právnymi závermi krajského súdu a jeho rozhodnutie ako vecne správne podľa § 250ja ods. 3 veta druhá OSP a § 219 ods. 1, 2 OSP potvrdil.

Vzhľadom k tomu, že s účinnosťou od 01. januára 2012 sa právnym nástupcom Daňového riaditeľstva Slovenskej republiky (a aj Colného riaditeľstva) stalo Finančné riaditeľstvo Slovenskej republiky podľa § 10 ods. 1 zákona č. 333/2011 o orgánoch štátnej správy v oblasti daní, poplatkov a colníctva, Najvyšší súd Slovenskej republiky podľa § 107 ods. 4 OSP v spojení s § 246c ods. 1 veta prvá OSP na strane žalovaného konal s vyššie uvedeným právnym nástupcom pôvodne označeného žalovaného - Daňového riaditeľstva Slovenskej republiky.

S prihliadnutím na skutočnosť, že ak po zaplatení súdneho poplatku za konanie na krajskom súde bude žalobca pokračovať v bránení svojho práva, najvyšší súd upozorňuje na povinnosť zastúpenia advokátom v zmysle § 250a OSP. V opačnom prípade by bol krajský súd povinný konanie uznesením zastaviť ako to vyplýva s § 250d ods. 3 OSP.

Toto rozhodnutie prijal Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte pomerom hlasov 3:0 (§ 3 ods. 9 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení účinnom od 01. mája 2011).

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu odvolanie n i e j e prípustné.